

Helse og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo

Avdeling rus- og avhengighetsbehandling
Nasjonal kompetansetjeneste TSB

Saksbeh HH.: Dato:300615

Høringsuttalelse "Forslag til forskrift om private virksomheters adgang til å yte spesialisthelsetjenester mot betaling fra staten".

Det vises til høringsbrev referanse 14/2753

Nasjonal kompetansetjeneste TSB (NK-TSB) støtter regjeringens mål om en mer tilgjengelig helsetjeneste der pasienters valgfrihet er i fokus slik det er formulert i regjeringens målsetninger for innføring av fritt behandlingsvalg. NK-TSB ønsker å henvise til høringsuttalelse avgitt i forbindelse med høringsnotat om fritt behandlingsvalg. I denne uttalelsen diskuterte vi *forutsetningene* som etter vårt syn må være tilstede for at en slik valgfrihet skal være reell. Hovedpoenget er at pasientene for å velge behandlingssted må ha lett tilgang til evidensgrunnlaget for behandlingsmetodikken som stedet benytter og oppdatert informasjon om ulike kvalitetsvariabler knyttet til det enkelte behandlingssted. Kvaliteten på tjenestene bør beskrives bredt både hva gjelder *struktur* (hvilke rammer og ansatte-ressurser behandlingen skjer innenfor), *prosess* (rutiner, prosedyrer og tilrettelegging) og *resultat* (hvordan det går med pasienten). (Schaub og Uchtenhagen 2013).

NK-TSB er derfor tilfreds med at departementet i forslaget til forskrift vektlegger at vilkårene for å få godkjenning i § 3 presiserer de private virksomhetenes plikt til å rapportere både på aktivitet og kvalitet. Etter vår vurdering er det av avgjørende betydning for utviklingen av tverrfaglig spesialisert rusbehandling at de ulike aktørene (helseforetak, private avtalepartnere til RHF og fritt behandlingsleverandør aktører) rapporterer på de *samme* variablene både når det gjelder aktivitet og kvalitet. En felles innsamling av data er en forutsetning for å kunne overvåke behandlingsresultatene og vurdere kvaliteten på de samlede tjenestene.

Portalløsningen www.fritt.sykehusvalg.no må utvikles og forbedres. Vi er derfor tilfreds med at departementet fremhever dette som et viktig satsingsområde. Oppdaterte kvalitets- og styringsdata om det enkelte behandlingssted – uavhengig av om det er et helseforetak, privat avtalepartner eller fritt behandlingsvalgsleverandør som tilbyr tjenesten – er en forutsetning for at valgfriheten for den enkelte pasient skal være reell. Det må derfor etableres IKT-løsninger som gjør det mulig å tilgjengeliggjøre og hente ut slik informasjon på en effektiv måte. NK-TSB er glad for at høringsnotatet vektlegger betydning av god informasjon til pasienter og helsepersonell. For at valgfriheten skal bli reell, er det viktig at dette arbeidet gis høy prioritet. NK-TSB vedlegger en "prototyp" på hvordan en slik webside kan se ut. Den er tidligere presentert for bl.a statssekretær Astrid Nøkleby Heiberg, og redaksjonen i helsenorge.no. Dersom det er ønskelig presenterer gjerne NK-TSB den for andre relevante aktører i Helse- og omsorgsdepartementet.

NK-TSB er tilfreds med at det er presisert at også de private aktørene har plikt til samhandling og samarbeid herunder ansvar for individuell plan etter spesialisthelsetjenestelovens § 2-5 jfr forskriftens § 3 andre ledd bokstav k. Dette er av avgjørende betydning for mange pasienter med rusproblemer som har behov for koordinerte tjenester over lengre tid.

NK-TSB er tilfreds med at det tas inn formuleringer om at leverandører med godkjenning må samarbeide med representanter for pasienter og andre brukere jfr forskriftens § 3, andre ledd bokstav l på tilsvarende måte som helseforetakslovens § 35. NK-TSB har gjennomført en nasjonal kartlegging av brukermedvirkning i Tverrfaglig spesialisert rusbehandling (Torjussen m.fl 2014). Denne kartleggingen viser at kun 21 % av virksomhetene hadde etablert brukerråd og 19 % planla å opprette brukerråd. Dersom dette skal realiseres er det derfor avgjørende at det følges opp med effektive implementeringstiltak.

I høringsnotatet fremgår det at bl.a pasienter med psykiske lidelser og/eller rusavhengighet i kombinasjon med alvorlig somatisk sykdom som krever samtidig behandling fra flere deler av spesialisthelsetjenesten og pasienter med tvang i henhold til helse- og omsorgstjenestelovens kap 10. skal holdes utenfor godkjenningsordningen. NK-TSB støtter vurderingen av at de alvorligst syke pasientene med komorbide tilstander som krever *samtidighet* i behandling fra tverrfaglig spesialisert rusbehandling, psykisk helsevern og somatiske avdelinger, bør behandles av helseforetak som har et helhetlig ansvar for pasienter i sitt opptaksområde. Det er imidlertid nødvendig å påpeke at mange pasienter med ruslidelser nettopp har slike sammensatte lidelser og at dette kan føre til at fritt behandlingsvalg i praksis ikke blir en reell pasientrettighet for store deler av pasientgruppen.

NK-TSB vil også understreke at det er en stor utfordring innen rus- og avhengighetsbehandling at mange av pasientene ikke er utredet for sine sammensatte lidelser. Mange pasienter legges direkte inn i døgnavdeling uten at det foreligger en utredning i forkant av innleggelsen. TSB er fortsatt preget lav andel personell med spesialistkompetanse og særlig legespesialister mangler og det er høy grad av ufaglært personell sammenliknet med andre helseområder i spesialisthelsetjenesten (Samdata 2013). Det er en forventning om at etableringen av rusmedisin som egen medisinsk spesialitet vil bidra til at flere pasienter blir utredet og diagnostisert for somatiske og psykiske tilleggslidelser. NK-TSB har i samarbeid med Nasjonal kompetansetjeneste for samtidig rus og psykiske lidelser (NK-ROP) og utredningsenheter ved våre sykehus etablert et nasjonalt nettverk for å styrke kvaliteten på utredninger av pasienter med rus og /eller psykiske lidelser. Erfaringene fra dette nettverket er at utredningspraksis varierer mellom TSB-enhetene som har dette som ansvar. Disse tjenestene har i dag høye forventninger til at den varslede behandlings- og rehabiliteringsretningslinjen vil bidra til høynete kvalitetskrav til utredningspraksis. Samtidig er det høy bevissthet om at slike krav forutsetter et aktivt implementeringsarbeid.

NK-TSB registrerer at det er uro i deler av rusfeltet knyttet til mulige konsekvenser av innføring av fritt behandlingsvalg. Dette gjelder bl.a forhold som

- Mulig forskyvning av ressurser i favør av de friskeste pasientene.
- Mulig overbehandling av pasienter ved at behandlingstidspunktet øker utover hva pasienten har behov for, pga økonomiske incentiver i ordningen.
- Utvikling av større forskjeller i kvaliteten på behandlingstilbudene ved store forskjeller i både sammensetning og volum av kompetanse/ansatte-ressurser.

- At helseforetakene på grunn av varierende pasientgrunnlag får en vanskeligere oppgave med å dimensjonere behandlingstilbudet i tråd med pasientenes behov og at det for pasientene dermed vil være risiko for at behandlingstilbud som de er berettiget til ikke er tilgjengelig.
- At HELFO i motsetning til de regionale helseforetakene ikke har tilstrekkelig kompetanse til å følge opp fritt behandlingsvalgsaktørene. Kravene til fritt behandlingsvalgaktørene kan derfor i praksis bli svakere enn krav til private avtalepartnere/helseforetak.
- At fritt behandlingsvalg vil forsterke regionale forskjeller i behandlingstilbudet på en uheldig måte.

Nasjonal kompetansetjeneste TSB er opptatt av at effekten og utviklingen av fritt behandlingsvalg må følges nøye. Det gjelder særlig knyttet til hvordan en sikrer at de private aktørene som tilbyr tverrfaglig spesialisert behandling for ruslidelser har tilstrekkelig kvalitet. Det bør derfor etableres ordninger med følgeforskning slik at en kan vurdere effekten av ordningen. Nasjonal kompetansetjeneste TSB bidrar gjerne i å utforme design / gjennomføre et slikt forskningsprogram.

Hilsen

Espen Ajo Arnevik

Leder

Nasjonal kompetansetjeneste TSB

Vedlegg: Eksempel på nettsiden frittbehandlingsvalg.no

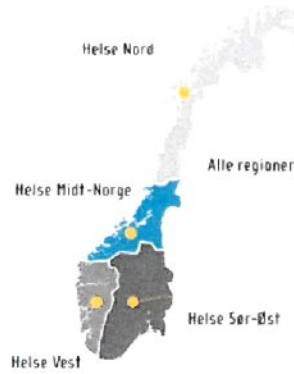
Søk

VELG SYKDOM/BEHANDLING **VELG REGION** **INFORMASJON**

Rus og avhengighet

Alkohol

Helse Midt-Norge

Før du bytter behandlingssted snakk med din fastlege eller ring til en pasientrådgiver på 800 41 004.

Pasientrådgiverelefonen er åpen hverdager fra 8.00-15.00.

[Forklaring ventetider](#)

[Hvordan velge eller bytte](#)

PASIENTRÅDGIVER
TELEFONEN
800 41 004

Ventetider	Pasienterfaringer	Info	Hvem behandles	Effekt av behandling	Fagbemanning	Tilbud pårørende
Behandlingssted (19)	Sted	Avrusning	Poliklinisk	Døgn korttid	Døgn langtid	Oppdatert
Klinikk for rus- og avhengighetsmedisin, avdeling for unge	Trondheim	-	10 uker			27.01.2014
Lokale behandlingssenter, A1	Trondheim	6 uker				
Lokale behandlingssenter, A2	Trondheim	10 uker				
Pasienterfaringer med døgntverrfaglig spesialisert rusbehandling	Trondheim	5 uker				

Resultater for St. Olavs Hospital HF, Trondheimsklinikken, Ungdomsavdeling

Publisert rapport Nr. 8 - 2013